УДК 341:[343.346.8:004]

Сергій Миколайович Гусаров,
доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ

Міжнародна співпраця у сфері протидії кібертероризму

Сучасний етап світового цивілізаційного розвитку характеризується стрімким розвитком інформаційних технологій, які охоплюють усі сфери діяльності сучасного соціуму, створюють можливості для зростання ефективності виробництва, кардинально змінюють механізми функціонування державних інституцій і приватного сектора. Однак разом із позитивними явищами з'явилися і негативні – це, зокрема, так звана комп'ютерна злочинність або кіберзлочинність, яка посідає значне місце серед сучасної кримінальній діяльності.

Дослідники, які займаються проблемою кіберзлочинності, пропонують різні класифікації кіберзлочинів. Кіберзлочини поділяють на види залежно від об'єкта і предмета посягання. Найпоширенішим варіантом є поділ на комп'ютерні злочини та злочини, що здійснюються за допомогою комп'ютерів, комп'ютерних мереж та інших пристроїв доступу до кіберпростору. Такою класифікацією користується Організація Об'єднаних Націй, поділяючи цей вид злочинної діяльності на кіберзлочини в широкому та вузькому розумінні. У такому контексті комп'ютерні злочини – це злочини, основним об'єктом посягання яких є конфіденційність, цілісність, доступність і безпечне функціонування комп'ютерних даних і систем. Решта кіберзлочинів, крім комп'ютерних систем, зазіхає на інші об'єкти: безпеку суспільства і людини (кібертероризм), майно та майнові права (крадіжки, шахрайства, скоєні за допомогою комп'ютерних систем або в кіберпросторі), авторські права (плагіат і піратство).

Кібертероризм можна визначити як комплексну модель, що проявляється в навмисній, політично вмотивованій атаці на інформацію, яка обробляється комп'ютерами та комп'ютерними системами, що створює небезпеку для життя чи здоров'я людей або настання інших тяжких

наслідків, якщо такі дії були вчинені з метою порушення громадської безпеки, залякування населення, провокації військового конфлікту.

Джерела кібератак фахівці з кібербезпеки поділяють на кілька категорій (особи й організації, які здійснюють атаки). Однак між цими категоріями не існує досить чіткої межі. Наприклад, багато експертів наголошують на можливості залучення до терористичних дій хакерів-одинаків і груп хакерів, які не мають уявлення про те, до якого результату можуть призвести їх дії. Таким чином, поділ на групи можна вважати в певному сенсі умовним.

Проблема кіберзлочинності та кібертероризму є відносно новою для міжнародної спільноти. Саме тому на нинішньому етапі будь-які серйозні висновки про її стан і подальші перспективи зробити досить складно. Зрозуміло одне – це явище, що виникло лише кілька десятиліть тому, охоплює все нові сфери діяльності людини, зростає швидкими темпами та вимагає вжиття адекватних і своєчасних заходів реагування як на національному, так і на міжнародному рівнях. Вирішення проблеми кібертероризму є важливим для забезпечення міжнародної інформаційної безпеки. Існують труднощі щодо створення і збереження коаліцій у процесі міжнародного співробітництва. З початком серйозного акту інформаційного тероризму (кібертеракту) міцність коаліцій держав піддається великому випробуванню, оскільки союзники деякий час перебувають в «інформаційному тумані». Можуть виникнути і гострі проблеми з реалізацією спільних планів дій проти транснаціональної кримінальної або терористичної організації.

З упевненістю можна сказати, що всі провідні міжнародні організації визнають небезпеку кіберзлочинності та її транскордонний характер, обмеженість одностороннього підходу до вирішення цієї проблеми і необхідність міжнародного співробітництва як у вжитті необхідних технічних заходів, так і у виробленні міжнародного законодавства. ООН, НАТО, Інтерпол, ОБСЄ, ЄС та багато інших міжнародних організацій відіграють важливу роль у координації міжнародних зусиль, побудові міжнародної співпраці в боротьбі зі злочинами у сфері високих технологій, зокрема кібертероризмом.

Одержано 01.11.2019